

CRISTIANO RONALDO

GUILLEM BALAGUÉ

DE BIOGRAFIE

KOSMOS

Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

Voor R.

Ik heb tenslotte beloofd je niet herkenbaar in het boek op te voeren...

KOSMOS

www.kosmosuitgevers.nl

 @Kosmosuitgevers

Derde, herziene en uitgebreide druk, mei 2017

Voor het eerst gepubliceerd in 2015 in Groot-Brittannië door de Orion
Publishing Group, Londen

Oorspronkelijke titel: *Cristiano Ronaldo – The Biography*

Oorspronkelijke uitgever: Orion

© 2015/2016 Guillem Balagué

© 2015/2017 Voor de Nederlandse taal: Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

Onderzoek: Maribel Herruzo, Luis Miguel García

Vertaling: Erik de Vries, Ingrid Buthod, Bill Oostendorp, Joost van der Meer

Opmaak binnenwerk: ZetSpiegel, Best

Omslagfoto: © Hamish Brown / Contour: Getty Images

Omslagontwerp: Scribent.nl

ISBN 978 90 215 6466 1

ISBN e-book 978 90 215 6530 9

NUR 491

The right of Guillem Balagué to be identified as the author of this work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988.

Alle rechten voorbehouden / All rights reserved

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze en/of door welk ander medium ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Noch de maker, noch de uitgever stelt zich echter aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van eventuele onjuistheden en/of onvolledigheden in deze uitgave.

Inhoud

Verantwoording	7
Proloog	9
Wat we zijn, waar we zijn, waar we heengaan	
1 Madeira	27
Een klein eiland, zoals er zovele zijn	
2 Lissabon	65
Het lot naar je hand zetten	
3 Bij Manchester United	105
Geen kinderspel meer	
4 Succes in Manchester	155
Maar niet het einde	
5 Van Manchester United naar Real Madrid	193
Een bedrieglijke overeenkomst	
6 De eerste jaren bij Real Madrid	223
Een droomleven?	
7 Real Madrid	285
In een achtbaan	

8 Opnieuw moet een trainer het veld ruimen	339
9 De ene superster in de leer bij de ander	357
10 De zege, het spektakel, het begin van het einde	371
Epiloog	393
Bibliografie	401
Dankwoord	405
Register	409
Over de auteur	423

Verantwoording

Alle citaten uit secundaire bronnen zijn in de tekst voorzien van een nootnummer dat verwijst naar de volledige lijst in de bibliografie. Alle andere citaten, tenzij anders aangegeven in de lopende tekst, zijn afkomstig uit interviews die ik zelf heb afgenomen, of zijn uitspraken op persconferenties en uit interviews na de wedstrijd en dergelijke. Alle overige inzichten zijn tot stand gekomen door diepgaand onderzoek, dat ik heb uitgevoerd ten behoeve van dit boek.

Guillem Balagué

Proloog

Wat we zijn, waar we zijn, waar we heengaan

‘Er wordt beweerd dat ik beledigende opmerkingen over Lionel Messi zou hebben gemaakt. Dat is absoluut niet waar en ik heb mijn advocaten verzocht actie te ondernemen tegen degene die hiervoor verantwoordelijk is. Ik heb niets dan respect voor mijn professionele collega’s, en Messi vormt hierop uiteraard geen uitzondering.’

Cristiano Ronaldo op Facebook, 11 november 2014

Ronaldo, of wie het ook is die zijn Facebook-posts schrijft, verwees naar uitspraken die hij doet in mijn boek *Messi* (Orion, 2013), de eerste geautoriseerde biografie over de Argentijnse voetballer.

Toen ik de reacties op Twitter zag, besloot ik een stapje terug te doen. Er was duidelijk storm op komst.

Volgens Manu Sainz, journalist en in die controversiële periode Ronaldo’s woordvoerder, was de Portugees, op reis vanwege interlandverplichtingen, ‘des duivels’. De voetballer wilde zo snel mogelijk op de meest publieke manier reageren.

Ronaldo wilde een noot kraken met een voorhamer, in de vorm van bovenstaand bericht dat hij aan zijn honderd miljoen volgers deed uitgaan. Waarom? Omdat hij het over een aantal dagen in een vriendschappelijk duel in Manchester tegen Messi zou opnemen.

Als hij oog in oog met hem kwam te staan, kon hij in elk geval beweren de beschuldiging ontkend te hebben. Mijn beschuldiging. Aldus de uitleg zoals ik die te horen kreeg van mensen die zich zeer dicht in Cristiano's nabijheid ophouden.

Als hij niets gezegd had, zou de beschuldiging, de laster of de opmerking (afhankelijk van hoe je ernaar kijkt) niemand zijn opgevallen.

In werkelijkheid bevond de bewuste 'beledigende' alinea zich al elf maanden in het publieke domein.

Die bewuste week, waarin er geen wedstrijden in La Liga waren om over te berichten en er alleen interlands werden afgewerkt, behaagde het de *Daily Telegraph* twee fragmenten af te drukken uit de zojuist verschenen paperback-versie van *Messi*. De Engelse krant koos voor twee fragmenten die ook al in de gebonden versie stonden (over de poging van Arsenal om Leo te contracteren en over de relatie tussen Messi en Ronaldo) en deed zo de bom barsten.

Waar kwam, bijna een jaar na de publicatie van de biografie over zijn rivaal, die verontwaardiging plots vandaan?

De media (aanvankelijk alleen de Spaanse, maar toen de sociale media er eenmaal lucht van hadden gekregen, ging het al snel de hele wereld over) vielen over een enkel woord, dat ze uit z'n verband rukten, verdraaiden en in Spanje ook nog eens verkeerd vertaalden. Stond dat woord symbool voor de meest beruchte rivaliteit uit de voetbalgeschiedenis? Mijn carrière werd tegen het licht gehouden, en er ontstond een discussie of dit soort dingen echt werden gezegd in een kleedkamer vol met krijgers die stijf staan van de adrenaline.

Het bewuste woord was 'motherfucker'.

Dat was de term die ik Ronaldo laat gebruiken als hij het ten overstaan van zijn ploeggenoten over 'de Vlo' heeft.

Ik was toen al bezig met het onderzoek voor mijn volgende boek. Dit boek.

Ik had Cristiano benaderd met het verzoek of het mogelijk zou zijn eens te praten over zijn leven, zijn manier van denken, zijn verleden. 'Ja, hoor, natuurlijk, geen probleem,' verzekerde hij mij bij verschillende gelegenheden, tot vier keer toe. Ook had ik al gesproken met zijn agent Jorge Mendes, die slechts tien dagen voor het

bericht op Facebook zijn medewerking toezegde, hoewel ze zich beiden, net als ik, afvroegen of dat wel zo'n goed idee was. Ik zal dit straks uitleggen.

Ik toog naar het Derbyshire Peak District om van de internationale rustpauze te profiteren. Tijdens het joggen bleef ik me maar afvragen waarom hij op die manier had gereageerd. Was het echt nodig te dreigen met een rechtszaak?

Anderen hebben bewezen beter met dergelijke conflicten te kunnen omgaan dan ik. Johan Cruijff zei eens dat hij graag wist waar de grens lag tussen de mensen die van hem hielden en die hem haatten, zodat hij wist tegen wie hij het moest opnemen. Frank Rijkaard vertelde me ooit eens dat hij het verschrikkelijk vindt als hij ontdekt dat iemand hem haat, al is het maar een enkel individu. Ik weet wat je bedoelt, Frank.

Ik heb in die dagen veel over het Engelse platteland gezworven. Alle nieuwe indrukken, de kleuren, de geuren, het geluid van brekende takken, werden overschaduwed door de kersverse vragen die door mijn hoofd spookten.

Wat kunnen we door nadere bestudering van zijn reactie over Ronaldo te weten komen? Had mijn beeld van hem en mijn wens dieper in zijn leven te duiken een deuk opgelopen? Wat zou er worden van de al toegezegde medewerking? Om te beginnen had ik geen idee dat mijn invloed zo ver reikte dat hij een dergelijke scherpe reactie rechtvaardigde. Het mediacircus dook erbovenop. Het was de zoveelste storm die opsteekt zodra de namen Messi en Ronaldo in dezelfde zin opduiken. Zeker tijdens een interlandperiode, als gevolg waarvan er nauwelijks voetbalnieuws is.

Wat gebeurde er nog meer dat hem ertoe kan hebben aangezet zoiets te schrijven? Er moet meer achter zitten, er moet iets zijn wat zijn alarmbellen heeft doen afgaan.

Het duurde een tijdje voordat bij mij het kwartje viel: er kon nog tien dagen gestemd worden voor de Gouden Bal, een trofee die Ronaldo naar verwachting voor de derde keer zou winnen.

Zijn post op Facebook zou toch geen poging zijn geweest te voorkomen dat mensen bij de stemming op andere gedachten zouden komen? Toch?

En hoe zat het dan met de reactie van de media?

Het onderwerp werd breed uitgemeten en kreeg naar mijn gevoel disproportioneel veel aandacht in de sportkaternen en op de radio, met name in Spanje. Na de post van Ronaldo sprak ik nog dezelfde avond over de kwestie op Onda Cero, het radiostation waarvoor ik werk. Eigenlijk wilde ik dat niet; ik wilde het boek voor zichzelf laten spreken. Maar ik was zojuist betrokken geweest bij een interview met de voorzitter van Real Sociedad, Jokin Aperribay, voor het radio-programma *Al primer toque*, en de producent, Héctor Fernández, die ik nog diverse gunsten was verschuldigd, haalde me over commentaar te leveren, wat dan ook.

Ik kwam op de proppen met de zin die ik sindsdien ben blijven herhalen: ‘Het staat allemaal in het boek.’

Dit is wat je in *Messi* kunt lezen:

Misschien is het een teken van onvolwassenheid zoals dat bij veel voetballers voorkomt, maar volgens Ronaldo is het nodig om een stoer gezicht op te zetten in het bijzijn van ploeggenoten, niet bang te zijn voor Messi en altijd de uitdaging aan te gaan. Behoorlijk macho allemaal en bovendien destructief. Dat is volgens enkele spelers van Real Madrid ook de reden waarom CR7 een scheldnaam voor hem heeft bedacht: *motherfucker*. Ook als hij iemand van zijn eigen club met Messi ziet praten, doopt hij die persoon steevast om tot een *motherfucker*. Op dezelfde manier vergelijkt Ronaldo hun verhouding doorgaans met die tussen Engeland en Ierland. En ook de spelers van Real Madrid tonen hun weinig subtiele gevoel voor kledkamerhumor, getuige het grote aantal goedkope grappen over Messi. Daarbij wordt hij vaak afgeschilderd als het hondje of de marionet van Ronaldo of wordt hij meegedragen in een designer-tas van de Portugees. En er zijn nog veel ergere grappen.

Het was duidelijk dat niet veel mensen het boek daadwerkelijk gelezen hadden, of de moeite genomen hadden de bewuste passage op te zoeken en te analyseren, zodat ik het op de avond van de Facebook-post zelf maar op Twitter zette.

Dit alles verraaft mijn geringe status binnen het Spaanse media-circus: vrijwel niemand vond het nodig kennis te nemen van mijn boek, nota bene het eerste geautoriseerde over ‘de Vlo’. Het is ook tekenend voor de snelheid waarmee nieuws ontstaat en wordt geconsumeerd.

Nadat ik uit mijn afzondering in het Peak District was teruggekeerd, begon ik de diverse reacties door te nemen.

Een man die ik zeer bewonder, Paco González, tikte me in zijn programma op radio COPE op de vingers. Hij verklaarde dat er bepaalde dingen zijn waar je het nu eenmaal niet over hebt, dat kleedkamerpraat binnenskamers dient te blijven. Echter, behalve aan het feit dat hij een geweldige communicator is, heeft hij een deel van zijn succes te danken aan de manier waarop hij omgaat met de informatie uit de kleedkamer die hem ter ore komt.

Een handvol journalisten vervulde belangeloos de rol van ‘Ronaldista’ en verdedigde de speler tegen de beschuldigingen, omdat dat nu eenmaal hun taak is: als spreekbuis voor de voetballer fungeren.

Het was niet aangenaam om onder de microscoop gelegd te worden, maar het gaf me in elk geval een beeld van wat spelers doormaken die eens of twee keer per week negentig minuten lang door de supporters worden bekritiseerd. En de volgende dag nog eens door de media. Meedogenloos.

Sloeg het überhaupt ergens op om dat woord, die alinea, dat kleedkamergekeuvel een plek in het boek over Messi te geven? Een jaar werk, honderden uren gespreksmateriaal en gedachten, samengebond in zeshonderd pagina’s over ‘de Vlo’, was door een enkel woord op slag controversieel geworden. Heeft het het verhaal beter gemaakt? Heeft het iets aan Leo’s verhaal toegevoegd?

Misschien niet veel. Het zei in werkelijkheid meer over Ronaldo dan over Messi, over de behoefte van de Portugees tegenover zijn ploeggenoten op te scheppen.

Misschien had ik het achterwege moeten laten.

Maar de crux blijft of ik iets verkeerd gedaan heb.

Op die laatste vraag bestaat wel degelijk een antwoord. Alles wat ik publiceer, wordt grondig gecontroleerd, met name in het geval van

een dergelijk onderwerp, een biografie. Daarnaast worden alle boeken uitvoerig door de advocaten van de uitgeverij getoetst. De context, waar niemand oog voor had dan wel heeft, is essentieel: Ronaldo en Messi respecteren elkaar vanwege hun vergelijkbare voetballoopbanen; ze vermengen respect met gevoelens die je koestert jegens je aartsvijand, maar belangrijker is dat ze verschillend reageren op andermans succes. Cristiano is vanaf het moment dat hij zijn huis verlaat, zich omkleedt, een toespraak houdt of het veld op loopt, een krijger. Hij is voor niemand bang. Daarbij vertoont hij nooit tekenen van zwakte. Integendeel.

Terwijl ik maar over de zaak bleef doormalen, werd iedereen alweer in beslag genomen door een andere affaire: Sergio Ramos had het een en ander laten optekenen over de inzet van een aantal Spaanse internationals. Deze boodschap werd impliciet opgevat als een sneer aan het adres van Cesc Fàbregas en Diego Costa, die zich uit de selectie van Vicente del Bosque hadden teruggetrokken. De ene controverser maakte plaats voor de andere.

Achtenveertig uur in het oog van de storm. Achtenveertig uur, maar het leek veel langer.

Een vraag bleef me maar bezighouden: kan de waarheid je redden?

Ik kon maar niet stoppen met nadenken over de rol van zowel de Engelse als de Spaanse sportpers, de twee landen waar ik het metier goed ken.

Sportjournalisten vertellen maar een deel van wat ze weten. We voeren met onze bronnen dan wel interviewkandidaten feitelijk altijd twee gesprekken: eentje met de microfoon aan, en eentje met de microfoon uit. Veel verhalen die algemeen bekend zijn, komen om de meest uiteenlopende redenen nooit helemaal boven water. Soms zijn die redenen goed (te weinig bronnen, wachten op het juiste moment), soms niet (niet op de tenen van een vriend willen stappen, bang zijn een bron te verliezen dan wel geïsoleerd komen te staan, een angst die altijd gepaard gaat met het verlangen naar exclusief nieuws).

Slechts een deel van de waarheid komt aan het licht. Alleen dat-

gene waarvan wij denken dat het ertoe doet. Of naar verwachting het beste zal verkopen.

Als het op data aankomt kun je, of beter, moet je zorgvuldig, eerlijk en onbevooroordeeld zijn. Een verhaal moet altijd eerlijk gebracht en behandeld worden, maar vanaf het moment dat je voor een beschrijving het ene woord boven het andere verkiest, is objectiviteit onmogelijk.

Natuurlijk hebben we ons te allen tijde te houden aan een ethische code. Ook dienen we meer dan ooit rekening te houden met onze werkgevers, zeker nu ons werk zo precair geworden is. Wie betaalt, bepaalt.

In werkelijkheid bepaalt de betaler de grenzen tussen waarheid en leugen. En informatie wordt verhandeld omdat het inmiddels niets meer is dan een product, zeker in de showbizz-omgeving van het profvoetbal.

Daarbij getroosten machtige mensen zich veel moeite om invloed op de berichtgeving uit te oefenen. Zo weet ik dat de voorzitter van een vooraanstaande Spaanse club – tevergeefs – gepoogd heeft de hoofdredacteur van een grote sportkrant ontslagen te krijgen omdat hij zijn ideeën over de manier waarop de kritiek op de club betuigd kon worden, niet deelde. Hij bediende zich bij zijn poging van persoonlijke verdachtmakingen en andere drukmiddelen. Ik zal de identiteit van de betrokkenen niet onthullen. Voorlopig moeten jullie het doen met het halve verhaal.

Begrijp je? Journalistiek is meer dan het navertellen van feiten.

Als gast in het televisieprogramma *El Chiringuito de Jugones* zei journalist Manu Sainz het volgende over zijn relatie met Ronaldo, vlak nadat de speler in een competitiewedstrijd tegen Córdoba wegens agressief gedrag uit het veld was gestuurd.

Zelfs in zijn fouten vervult Cristiano een voorbeeldfunctie. [...] Onlangs vertelde hij me een paar minuten na afloop van de wedstrijd tegen Córdoba in de spelersbus: ‘Ik wil dat je een aantal dingen voor me schrijft. Ik heb geen tijd gehad me te verontschuldigen en wil daarom dat je een aantal dingen opschrijft.’ Ik wilde het doen

maar heb er alsnog van afgezien omdat de club later zei dat het beter was het via Twitter te doen.¹

Dingen in opdracht van een speler schrijven? Sommigen waren verbolgen. Anderen zagen het als een vorm van slechte journalistiek. ‘Manu is de spreekbuis van Ronaldo,’ luidde de reactie van enkelen. Dat is echter de manier waarop het er in een groot deel van deze industrie aan toegaat: informatie wordt verstrekt in ruil voor een zeker mate van onderwerping. Wel had ik nooit eerder zo’n duidelijk voorbeeld gehoord van het idee van ‘hij gaf me een aantal zinnen die ik moest opschrijven’.

In Engeland beschermen veel journalisten trainers of spelers omdat ze met elkaar bevriend zijn. Ik zal niet onthullen op wie ik hier doel. Ik heb een zwak voor Rafa Benítez, ik heb hem trainingen zien geven en kennisgemaakt met zijn werkwijze; ik weet van veel beslissingen wat erachter steekt, ben vertrouwd met zijn manier van denken. Ik verdedig hem heviger dan mijn journalistieke plicht voorschrijft, omdat ik vind dat hij oneerlijk behandeld is. Er zit een zekere zendingsdrang in mijn uitlatingen over Rafa, die niet bepaald zijn voordeel deed met de manier waarop hij de gevestigde orde in de Premier League overhoophaalde met zijn aanvallen op Sir Alex Ferguson, Manchester United, scheidsrechters, de FA, zelfs José Mourinho. Ik heb altijd gedacht dat als hij een Engelsman was geweest, hij tot nationale held zou zijn uitgeroepen.

Maar is dat journalistiek?

Is dat intellectuele corruptie of zijn we het logische gevolg van de manier waarop deze industrie in elkaar zit?

Ik bijvoorbeeld zal, waar het Cristiano Ronaldo betreft, nooit objectief kunnen zijn en dit ook nooit voorwenden. Maar wel kan ik het volgende beloven: lees verder.

Misschien ken je Oliver Sacks, wellicht de meest beroemde en chronisch verlegen hoogleraar, arts en bestsellerauteur van de twintigste eeuw. Hij was nieuwsgierig naar de wereld en onze geest, maar niet in staat om met de meesten van ons zinnige gesprekken dan wel relaties aan te gaan, onthult hij in zijn schitterende autobiografie *On*

the Move [in het Nederlands verschenen als *Onderweg* – noot van de vertaler].

Maar soms raakte hij dermate in de ban van wat hij zag dat hij het wel moest delen:

Op straat spreek ik vrijwel nooit iemand aan. Maar een paar jaar geleden was er een maansverduistering en ik ging naar buiten om die te bekijken met mijn kleine 20X-telescoop. De andere mensen op het drukke trottoir leken zich geen van allen bewust te zijn van de buitengewone gebeurtenis die zich boven hen aan het hemelgewelf voltrok. Daarom hield ik mensen aan en zei: 'Kijk! Kijk eens wat er met de maan gebeurt!', en ik drukte hun mijn telescoop in handen. De mensen schrokken er een beetje van dat ze op die manier werden aangesproken, maar omdat ze aangestoken werden door mijn duidelijk onschuldige enthousiasme, brachten ze de telescoop naar hun ogen, riepen een keer 'Wauw!' en gaven de kijker dan terug. 'Hé man, fijn dat je me dit hebt laten zien,' of: 'Tjonge, bedankt voor het kijken.'

Sacks, in zijn boek Onderweg, Amsterdam 2015

Ik kan geen objectiviteit beloven, maar wel volledige toewijding aan de nieuwsgierigheid die wij allen hebben naar Ronaldo's leven en naar met name de ontwikkeling ervan.

Er is nog een factor die de relatie tussen een biograaf en zijn onderwerp in gevaar kan brengen.

Laten we even aannemen dat ik Cristiano zover heb kunnen krijgen dat hij gaat zitten en me vertelt hoe hij op het punt is aanbeeland waar hij nu is, gebruikmakend van nieuwe woorden, onbekende verhalen en de gebruikelijke oprechtheid. Misschien zou hij dan zeggen: 'Ik mag dan arrogant overkomen, maar dat ben ik niet, en wel hier- en hierom.' Of misschien zou hij toegeven dat hij het wel is, maar weigeren om anderen over hem te laten oordelen. Misschien zou hij wel zeggen dat hij wil dat iedereen van hem houdt. Misschien zou hij wel zeggen dat hij 's ochtends met tegen-

zin naar zijn werk gaat. Of dat hij soms een hekel aan voetballen heeft.

Maar wie is in staat zo openhartig, open en oprecht te zijn?

We hebben allemaal onze schaduwkanten, zwakheden, problemen, gedachten waar we ons voor schamen, hoofdstukken uit het verleden die we onder de pet willen houden en alsnog bedekken mochten ze aan het licht dreigen te komen. Voor publieke figuren is dit nog belangrijker.

Dat is de barrière waar de biografie tegenaan loopt: een interview met het onderwerp in kwestie biedt nog geen garantie op de zuivere waarheid. Het biedt een garantie op de waarheid *volgens je onderwerp*.

Daarbij is Cristiano Ronaldo sinds 2012, toen hij zich realiseerde dat de wereld hem niet begreep, de voornaamste hoofdrolspeler geworden in een cruciale campagne ter verbetering van zijn imago.

De campagne komt uit de koker van Jorge Mendes, het brein achter GestiFute [een agentschap voor voetballers – noot van de vertaler] en de beroemdste agent in de voetballerij. Mijn hoofd begon zich te vullen met meer twijfels. Wilde ik de GestiFute-versie van Ronaldo's verhaal opdissen?

In deze periode ging ik een hapje eten met een zeer beroemde speler. Hij was de absolute ster geweest van een legendarisch elftal dat een historische reeks prijzen had gewonnen en verdiende zijn geld inmiddels als trainer. Hij zit al meer dan dertig jaar in de voetballerij.

'Je weet toch dat je nooit de waarheid kunt vertellen?' zei hij tijdens het gesprek dat we voerden over de grenzen van de onderneming waaraan ik was begonnen. 'Ze zullen je willen controleren. Dat is niet meer dan normaal.'

Twee weken voor alle Facebook-consternatie zag ik op mijn mobiel dat ik een oproep had gemist van een onbekend Portugees nummer. Zou dat Jorge Mendes geweest kunnen zijn? Ik probeerde al een afspraak met hem te maken sinds de vorige kerst, die ik in Dubai had doorgebracht na te zijn ingegaan op zijn uitnodiging voor het bijwonen van de Globe Awards-uitreiking, die hij voor het zevende jaar organiseerde.

Dat is een evenement ter meerdere eer en glorie van het succesrijke Mendes-imperium. Op de editie die ik bijwoonde won Deco, die vertegenwoordigd werd door de Portugese agent, de prijs voor beste speler van het decennium; Xavi Hernández, die een geheel verzorgde reis met zijn gezin van een aantal dagen naar Dubai won, werd uitgeroepen tot beste speler van de afgelopen tien jaar. Serieus. De prijzen die worden uitgereikt, verschillen al naar gelang de gastenlijst. Maar er wordt, zoals je mag verwachten, op het allerhoogste niveau genetwerkt.

Ik had slechts een Spaans telefoonnummer van Mendes, die het grootste deel van zijn tijd in Madrid slijt, en zoals gezegd was ik al sinds kerst in afwachting van een levensteken. We hadden een paar berichten uitgewisseld en op grond daarvan had het er alle schijn van dat het definitieve gesprek, dat allesbepalend zou worden voor onze relatie in het jaar waarin ik mijn boek zou schrijven, elk moment plaats kon vinden.

Vanaf het moment dat de persafdeling van Real Madrid mijn verzoeken om voorzitter Florentino Pérez en de spelers te interviewen, begon door te spelen aan Mendes, en ik te horen kreeg dat ik me tot zijn agent moest richten om een praatje met Ronaldo te kunnen maken, wist ik dat alles zou afhangen van een moeilijk en mogelijk allesbeslissend telefoongesprek. Mendes windt er nooit doekjes om; hij laat in gesprekken geen stiltes vallen. Boem, boem, boem, en dat is dat. Zo praat je tegen Mendes. Of beter gezegd, zo praat hij tegen jou.

Ik was al in Funchal (Madeira) en Lissabon geweest. Ik had met spelers van Real Madrid gepraat. Ik had Manchester bezocht, waar ik met velen die een rol in Ronaldo's leven hebben gespeeld, lange gesprekken heb gevoerd. Ik had informatie in overvloed. Mijn persoonlijke ervaringen (interviews met hem voor Sky Sports, het optreden als presentator tijdens een aantal van zijn sponsorverplichtingen) voegde hier nog een dimensie aan toe. Als ik wilde, kon ik een boek schrijven op basis van de informatie die ik al tot mijn beschikking had.

Maar ondanks mijn twijfels over het te verwachten gevecht wat betreft de controle over datgene wat ik zou schrijven, bleef ik volharden in mijn wens Mendes te spreken.

‘Win desnoods informatie over me in bij mensen die me kennen, Jorge. Dan zul je wel te weten komen wat voor type schrijver en mens ik ben.’

‘Het is niet mijn bedoeling een geautoriseerd boek te schrijven, maar we kunnen eens praten en je kunt me vergezellen op deze reis.’

Ik stuurde hem van dit soort sms’jes. Ik kreeg afwisselend een afwijzend antwoord of helemaal geen.

Als onderdeel van mijn onderzoek las ik een biografie over Ronaldo van Mario Torrejón, een collega van radiozender SER, een boek dat in samenwerking met Mendes tot stand was gekomen. Het is Mario, die zijn ideeën in nota bene zijn eerste boek heel goed voor het voetlicht heeft weten te brengen, gelukt zowel Ronaldo, diens agent, als de voorzitter van Real Madrid te spreken te krijgen. Daar heeft hij echter, naar mijn gevoel, wel een prijs voor moeten betalen. Veel van de verhalen uit die biografie zijn volgens mij voorzien van een dikke GestiFute-saus.

Ik belde het Portugese nummer terug. Ik dacht dat als ik Mendes aan de lijn zou krijgen, ik wel zou zien waar het gesprek me zou brengen.

Het was Mendes.

‘Luister,’ zei hij, de gebruikelijke beleefdheden achterwege latend. ‘Ik heb besloten dat ik je ga helpen, maar je kunt me maar beter niet belazeren! Ik heb mensen gesproken die me hebben verteld dat je wel een geschikte kerel bent.’

Ik ben er later achter gekomen dat Mendes onder meer te rade was gegaan bij *Marca*-hoofdredacteur Óscar Campanillo en louter ronkende referenties had gekregen.

‘Het probleem is dat ik niet weet wat je gaat schrijven. Je hebt dat boek over Messi geschreven. Met Mario [Torrejón] wisten we vanaf de eerste minuut wat hij wilde en wat hij opschreef. Ik weet eigenlijk niet hoe ik je kan helpen. Ik wil je wel helpen, maar ik zou niet weten hoe.’

Al in de eerste minuut leken we op een dood spoor te zijn aanbeland. Nu kwam het erop aan wie het initiatief durfde te nemen.

– ‘Ik weet niet wat je gaat schrijven, ik weet niet met wie je gaat praten.’

– ‘Wil je weten met wie ik spreek en heb gesproken? Dat kan ik je zo vertellen...’

– ‘Nee, doe wat je wilt.’

– ‘Maar iedereen zegt dat jij degene bent die ik moet hebben.’

– ‘De club zou meer verantwoordelijkheid moeten nemen. Maar omdat ik niet weet wat je aan het doen bent en wat je gaat schrijven, weet ik niet of het van een gesprek gaat komen.’

– ‘Laten we elkaar ontmoeten en het bespreken. Ik kan je vertellen welke invalshoeken ik wil kiezen.’

Ik legde hem uit dat ik nog een paar interviews moest doen voordat ik zou weten wat ik ging schrijven en dat het nog een aantal maanden zou duren voordat ik wist hoe het boek er in hoofdlijnen uit zou komen te zien. Dat was niet helemaal waar, maar het bood me in elk geval de nodige armslag voor het geval de onderhandelingen zich zouden voortslepen.

Ronaldo’s entourage begrijpt dat, om hem tevreden te houden en het competitieve beest te voeden dat hij nou eenmaal is, hij de absolute garantie moet krijgen dat alles en iedereen, sportieve instituten inclusief, zich naar hem schikken. Ze dienen kritiek op een afstandje te houden, of die op z’n minst te controleren, positieve verhalen te creëren en hem op zijn voetstuk te houden. Dat helpt hem meer Gouden Ballen en prijzen te winnen. Het is ook goed voor de portemonnee.

Een vraag bleef onbeantwoord. Wat gebeurt er als we het ergens niet over eens zijn? ‘Dan praten we erover,’ verzekerde hij me.

Ik dacht: laten we als voorbeeld eens Ronaldo’s transfer naar Real Madrid nemen. Ik weet wat er precies is gebeurd, ik heb de contracten gezien, maar wat als blijkt dat Mendes over die hele affaire, inclusief het bod van Manchester City dat Ronaldo serieus in overweging had willen nemen, niets wil zeggen? Hoe moeten we vanuit Ronaldo’s perspectief het verhaal verklaren dat hij in de kleedkamer van Manchester United de enige locker had tegenover een spiegel? Moet dit worden opgevat als een triviale feit of als een bewijs van ijdelheid? Kunnen we narcisme ter sprake brengen? Zou ik de aanwezigheid (en afwezigheid) van een alcoholverslaafde vader die tot op zijn sterfbed alle hulp geweigerd heeft mogen analyseren?

‘Om het even duidelijk te stellen,’ drong Mendes aan, ‘ik doe dit geheel op eigen verantwoordelijkheid. Er zijn in mijn kamp mensen die vinden dat ik niet met je in zee moet gaan, maar ik heb begrepen dat je te vertrouwen bent, daarom gaan we samenwerken, we gaan dit samen doen, maar je moet me niet naaien.’

We kwamen niet veel verder. Hij bleef zeggen dat hij niet wist hoe hij me moest helpen omdat hij niet wist hoe hij me onder controle kon houden. Ik bood hem een zekere mate van inspraak aan, zij het geen volledige.

Ik heb sinds het Facebook-relletje niets meer van Mendes gehoord.

Sterker, na de post op Facebook belde Mendes een aantal opinie-makers van de Spaanse pers. Als Ronaldo boos is, doet Mendes daar nog eens twintig schepjes bovenop. Hij wilde dat zijn vrienden het verhaal zouden ontkennen in de media, maar hij wilde ook mijn geloofwaardigheid ter discussie stellen.

Op 18 november speelden Portugal en Argentinië een vriendschappelijke interland op Old Trafford. De berichtgeving in aanloop naar de wedstrijd richtte zich voornamelijk op de relatie tussen Ronaldo en Messi. Daar werd heel wat over geschreven, waarbij met enige regelmaat het beruchte woord uit mijn boek langskwam. Het was uit de context gehaald en ergens anders weer neergepoot, waar het ongestoord doorwoekerde.

Ik was van plan naar Manchester af te reizen, maar wilde niet het risico lopen een van beide spelers tegen te komen. Ik zag al voor me hoe Ronaldo niet meer zou stoppen voor een begroeting en een praatje, maar mij ten overstaan van mijn collega's zou negeren. Ik bedacht me dat Messi mij best eens de hand zou kunnen schudden en een praatje maken, wat hij af en toe doet. Dat zou al genoeg zijn – schatte ik in – om de controverse weer te laten ontbranden. Waarom zou je dat risico nemen?

Ik was me er ook bewust van dat het allemaal zo'n vaart niet zou lopen, maar zowel mijn nervositeit als mijn paranoia was sterker geworden.

Met de post op Facebook kwam er een einde aan de discussie met Mendes over de controle aangaande de inhoud van dit boek, en werd ik overvallen door een oprecht en overweldigend gevoel van vrijheid.

Wie geïnteresseerd is in de waarheid van Real Madrid, Mendes of Ronaldo, kan terecht bij de officiële boeken en de boeken waaraan zij hun medewerking hebben verleend.

Ik verkies liever niet mee te werken aan het construeren van die mythe. Maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ik geen keuze heb.

Wat je hier te lezen krijgt, is mijn versie van Ronaldo's carrière; wat hem gevormd heeft, welke typisch Madeirese eigenschappen hij nog heeft, hoe hij zich bij Manchester United heeft ontwikkeld en wat Real Madrid voor hem gedaan heeft. Ik stel zijn arrogantie en ijdelheid aan de kaak, en zwengel daarmee het debat aan over de vraag of hij in zijn streven de beste te worden, die twee elementen wel nodig heeft. Waarom voelt hij zo'n sterke behoefte om als de beste voetballer beschouwd te worden? Voortdurend? Wat drijft hem? Waarom werkt hij zoveel harder dan zijn collega's?

Terwijl ik me het hoofd brak over Ronaldo's verslaving aan zijn werk en zijn behoefte steeds beter te worden, las ik in *AS* een geweldig interview van Marco Ruiz met Arrigo Sacchi, de trainer van het legendarische AC Milan uit de jaren tachtig.

– Uw spelers geven hoog over u op, maar zeggen ook: 'Hij was een workaholic.'

– Een Italiaanse dichter zei ooit: 'Zonder obsessie geen kunst.' Als je er niet veel in stopt, krijg je er ook nooit veel uit. In zijn boek zei Carlo [Ancelotti]: 'Arrigo was zo vastbesloten en overtuigd dat we zeiden: nu moeten we doorgaan.' Het kwam heel dicht in de buurt van fanatisme. Alle grote trainers hebben dat: Lobanovsky, Michels, Guardiola, Kovács... Ze gaven alles wat ze hadden. Ik ben na twintig jaar hard werken gestopt. Ik kon het niet meer bijbenen. Ik was op. Voor mij gold slechts een zekerheid: dat het altijd beter kan. Het Milan dat ik onder mijn hoed had, won in een paar maanden tijd de Europa Cup, de Europese Supercup en de Wereldbeker. Baresi zei toen tegen me: 'Nu zijn we de beste van de wereld.' Ik antwoordde: 'Ja, tot vanavond middernacht.'²

Dit zijn ook de kwaliteiten die Ronaldo maken tot wie hij is.

Er zijn meer Cristiano's dan alleen de geobsedeerde. De brutale en de vrijgeveige, bijvoorbeeld. De man die gegroeid is in het veld, die zichzelf heeft geschapen, de jongen die als tiener eenzaam was. De man die zijn gezin beschermt, uitgroeide tot een rots in de branding. De man die zijn successen op controversiële manieren viert. De man die zijn bonussen weggeeft.

Om zo veel mogelijk invalshoeken te vinden, heb ik veel en ver gereisd. Op Madeira, en in Portugal in het algemeen, stuitte ik echter op een zeker wantrouwen als Ronaldo of Mendes ter sprake kwamen. Vanwaar die angst? Waarom is het slechts mogelijk om er met hen een onderdanige relatie op na te houden?

Zou het mogelijk zijn geweest dit allemaal uit te spitten als de definitieve versie van dit boek goedgekeurd had moeten worden door Jorge Mendes?

Ik ontdekte dat er op Carrington, het trainingscomplex van Manchester, sprake was geweest van een fascinerende cultuurschok. Velen hebben een aandeel gehad in de creatie van Ronaldo (beweren ze althans zelf) en velen hebben geprobeerd hem te veranderen, omdat ze nooit geloofden dat hij het in zich had om ook maar half de speler te worden die hij nu is. Sommigen hebben zelfs, op basis van zijn obsessie met zijn eigen spel ten koste van het teambelang, het vertrouwen in hem opgezegd. Misschien hebben ze hem uiteindelijk weten te veranderen, maar niet iedereen zal willen toegeven dat Cristiano op zijn beurt de cultuur van een van de beroemdste voetbalinstituten ter wereld heeft getransformeerd.

Het zou heel wat schuurwerk kosten om de lagen verf van de Ronaldo af te krijgen zoals zijn vertrouwelingen hem graag aan de buitenwereld presenteren, waarbij ze zijn menselijke kracht en zwakheden niet uit het oog verliezen. Zal mijn versie beter zijn dan die van anderen? De waarheid is dat dat er niet toe doet. Een ding is echter zeker: ik heb het anders willen doen.

Iedereen fotografeert de Eiffeltoren; de crux is de foto te maken die niemand nog gezien heeft.

Wellicht levert dit niet het beeld op van Ronaldo dat iedereen graag ziet, of zoals hij zelf graag gezien wil worden, of zoals Mendes

hem wil neerzetten, of zelfs van de Ronaldo zoals hij werkelijk is. Of de Ronaldo die zijn criticasters zo goed denken te 'kennen'. Het hier volgende is gebaseerd op onderzoek, analyse, studie, vijftientig jaar journalistieke ervaring, op gesprekken met mensen die hem kennen, psychologen, sociologen, spelers met wie hij de kleedkamer heeft gedeeld, clubvoorzitters, een aantal van zijn trainers, en op gesprekken die ik voor de controverse had met hemzelf en zijn entourage... zowel *on* als *off the record*.

Ronaldo heeft de wereld toegelaten in zijn wereld. Hij geeft veel interviews en laat tijdens prijsuitreikingen geregeld camera's achter de schermen toe. In 2012 liet hij CNN toe in zijn huis voor een praatje, enzovoort. Zo krijgt het imago van een winnaar langzaam gestalte.

Het zal niet eenvoudig worden de ware persoon te achterhalen.

Trouwens, voor degenen die het zich afvragen: nee, ik ben niet gebeld door Ronaldo's advocaten.